

*Twelfth Congress of the International Musicological Society
Berkeley, California, USA. August 21—27, 1977*

Rapport gällande kongressens musikarkeologiska sektion

År 1927 bildades i Wien *the International Musicological Society*, förkortat IMS. Bland IMS:s verksamheter har ingått att hålla internationella musikvetenskapliga kongresser, varav den första ägde rum i Liège 1930 och den tolfte och senaste i Berkeley i augusti 1977.

Kongressen i Berkeley samlade ca 1000 deltagare från hela världen, däribland — enligt deltagareförteckningen — åtta från Sverige. Under kongressen togs 27 olika ämnesområden upp till behandling. Varje ämnesområde företrädades av en på förhand utsedd panel. Vid två tillfällen hade respektive paneler möjlighet att hålla rundabordskonferenser samt kortare föredrag inför övriga kongressdeltagare.

Ett av de ämnesområden som kom att tilldraga sig speciellt intresse var "Musik och arkeologi". Det var f.ö. första gången som detta tema var diskussionsobjekt i ett internationellt kongresssammanhang. Den s.k. musikarkeologiska panelen — eller sektionen — utgjordes av prof. Richard Crocker, ordförande, (Berkeley), prof. Anne Draffkorn Kilmer (Berkeley), Dr. Bathja Bayer (Jerusalem), prof. Ming-Yüeh Liang (Vancouver), prof. Charles Boilès (Montréal), prof. Ellen Hickmann (Hannover), prof. Mantle Hood (Honolulu), prof. David Wulstan (Oxford) samt undertecknad. (Jag vill här tacka Statens Kulturråd och Musikaliska akademien, vilkas ekonomiska bidrag möjliggjorde mitt deltagande i kongressen.) Samtliga ovan nämnda är musikforskare, vars forskning endast delvis är inriktad på förhistorisk musik, med undantag för undertecknad, som är arkeolog och uteslutande arbetar med fornmusik.

Vid panelens möten inför övriga kongress-

deltagare presenterade medlemmarna sina respektive arbetsprojekt inom fornmusikforskningen. David Wulstan, Anne Draffkorn Kilmer och delvis även Richard Crocker arbetar gemensamt och tvärvetenskapligt (Draffkorn Kilmer är fr.a. assyriolog) med utforskandet av skalstrukturer och intonationssystem i Melanflodsländernas gamla högkulturer. Ellen Hickmann och Bathja Bayer redogjorde för fornegyptiska respektive fornisraeliska musikinstrumentfynd. Ming-Yüeh Liang behandlade klockor och slagspel från det gamla Kina, ett tema som också tangerades av Mantle Hood. Dennes föredrag gällde dock huvudsakligen tidiga s.k. bronstrummor och gonggongar från bl.a. Java. Charles Boilès lade fram ett stort material av flöjter från Melanamerikas tidiga högkulturer, vilket — liksom de flesta ovan nämnda inslagen — illustrerades med bilder och ljudexempel. Undertecknad introducerade den svenska musikarkeologien, dess metoder, nuvarande aktiviteter och hittillsvarande resultat. Ett tydligen uppskattat inslag var en demonstration "in live" av några medhavda rekonstruktioner och kopior av fornnordiska musikinstrument/ljudredskap såsom t.ex. den 8000-åriga "Kongemose-brummen". Ordföranden, Richard Crocker, gjorde dessutom en sammanfattning av det musikarkeologiska forskningsläget internationellt sett. Han beskrev bl.a. fornmusikforskningen som ung och ännu relativt outvecklad, förmodligen mycket beroende på musikforskarnas bristande arkeologiskunskaper. I detta sammanhang tog Bathja Bayer upp namnfrågan och föreslog som internationell benämning *Archaeo-musicology* i stället för hittills använda *Musical archaeology*, *Palaeo-organology* och *Palaeo-musicology*.

I samband med föredragen uppstod ofta mycket givande diskussioner ex auditorio. T.ex. blev det en stimulerande debatt om etnologiska paralleller som musikarkeologiskt hjälpmedel. Här svarade prof. Klaus Wachsmann (president of the International Folk Music Council) för ett tungt vägande inlägg till försvar för användandet av sådana. Auditoriet väckte också många frågeställningar kring den nordiska arkeologien, fr.a. dess periodindelning och kronologi, bl.a. i relation till den klassiska arkeologien.

Utöver de s.k. offentliga sessionerna hade den musikarkeologiska panelen flera interna sammankomster. Under dessa fick vi deltagare möjlighet till fördjupad inblick i varandras specialområden men också en överblick över den nuvarande internationella fornmusikforskningen. Det kunde således konstateras, att en kontinuerlig och systematisk fornmusikforskning för närvarande endast bedrivs i England och Sverige. Vidare framgick det, att många problemställningar och metoder tycks vara gemensamma, men att brist på kontakt och kontaktorgan ofta har hållit den ena forskaren ovetande om att dennes hypoteser har stöd i en annan forskares resultat. Därför beslöts, att panelen skall försöka samla forskare med musikarkeologisk inriktning i någon form av organisation, försöka få utrymme med särskild rubrik i något internationellt organ (t.ex. RILM) för presentation av musikarkeologiska publikationer samt försöka arrangera speciella musikarkeologiska möten.

Det var glädjande att notera det positiva intresse som panelens deltagare visade den aktuella fornmusikforskningen i Sverige. Man gick t.o.m. så långt som att beteckna Sverige som föregångsland på området och menade, att de grundprinciper man arbetar efter här, bör kunna tillämpas på all fornmusikforskning. Dessa principer eller metoder (vilka

delvis nödvändiggjorts av bristen på ikonografiska och textliga källor i vårt inhemska material) går i korthet ut på följande: a) Utvidgad definition av musikbegreppet (medvetet producerade icke-semantiska ljud) och musikinstrumentbegreppet (föremål som använts för alstrande av musik i ovannämnda betydelse). b) Systematisk inventering av arkeologiska samlingar i syfte att finna "förbisedda" fynd med ljudmöjligheter. c) Med tvärvetenskapliga metoder försök till tolkning av detta material (vilka föremål kan ha använts — primärt eller sekundärt — som musikinstrument/ljudredskap; hur har dessa trakterats; vilken social funktion kan de ha haft).

Förutom de olika vetenskapliga programmen erbjöd kongressen dagligen konserter, filmföreläsningar och utställningar samt sightseeingturer. Dylika evenemang har utan tvekan en viktig funktion vid en kongress genom de möjligheter som därigenom ges till informella kontakter med forskare även utanför det egna specialområdet. Undertecknad var således med om många stimulerande diskussioner vid t.ex. matbordet, i utfärdsbussen eller under konsertpausen.

Kongressen i Berkeley kan på många sätt sägas vara en milstolpe på musikarkeologiens väg att etablera sig som självständig och accepterad forskningsgren. Högst beklagligt är dock, att tydligen ingen arkeolog eller arkeologisk institution blev informerad om Berkeleykongressens musikarkeologiska satsning, något som senare väckt både förvåning och irritation hos arkeologer världen över — om dock få — som arbetar med förhistorisk musik.

Cajsa Lund
Musikhistoriska museet (RI)
Blasieholms torg 8
S-111 48 Stockholm